

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Fossiilisten polttoaineiden tuet Suomessa

Outi Honkatukia

17.4.2013

Hallitusohjelma

- ”Ympäristölle haitalliset tuet kartoitetaan ja tuet suunnataan uudelleen.
  - Verotuksen painopiste siirtyy kasvua haittaavasta työn ja yrittämisen verotuksesta kohti ympäristö- ja terveysperusteista verotusta.”
- **Hallitusohjelman tavoitteita palvelevia taustaselvityksiä: VM, YM, MMM, LVM...**

Määritelmät, tarkastelun raja- aus jne.

- Määritelmäongelmat
  - ”ympäristölle haitallinen”
  - ”tuki”
- Potentiaalisesti haitallinen?
- Haitallisten tukien erottelu haitattomista?
  - paikalliset olosuhteet
  - esim. maatalous, liikenne
- **Ympäristörasitusta lisäävät tuet**

Esimerkkejä haitallisista tuista

Hiilikaivokset

suorat tuet,
alhainen vahinkovastuu

Kalastus

suorat tuet, takuut, verotuet, ei
vastuuta ympäristöhaitoista ym.

Vesi

vedenkäytön alihinnoittelu

Energia: öljy- ja ydinvahingot

vain osittainen vastuu/ korvaus
aiheutetusta haitasta

Maatalous

Suorat ja verotuet, ei vastuuta
ympäristöhaitoista ym.

Copyright: Nanni Neuhäuser / UfZ

Sademetsän tuhoaminen

raaka-aineen alihinnoittelu,
haitan aiheuttamisesta
ei rangaista

Copyright: PhotoDisc®

Ympäristörasitusta lisäävät tuet

Veden alihinnoittelu/ kastelu

\$200-300(?) mrd./vuosi
ES \$1 mrd.; USA >\$0,5 mrd.

Kalastus

\$15-35 mrd./vuosi
25 % sektorin tuloista
\$50 mrd./vuosi ↓ kalakanta

Ydinvoima
suuruusluokka?

Fossiiliset polttoaineet

\$400-700 mrd./vuosi
pääosin kulutustukia
tuotantotuet >\$100 mrd.
(IMF-arvio \$ 1900 mrd.)

Biopolttoaineet(?)

>\$20 mrd./vuosi
pääosin teollisuusm.
tuot kasvussa

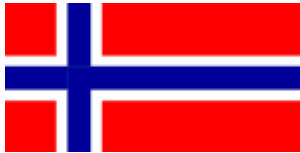

Maatalous

Tuottajatuet \$252 mrd. (OECD, 2011)
Tuot yhteensä \$407 mrd. (OECD, 2011)
lisäävät ylituotantoa teollisuusmaissa

➤ **Tuet
yhteensä yli
\$ 1100 mrd.
vuodessa**

Lähteet: IISD-Global Subsidies Initiative ja OECD.

Öljyn ja kaasun tuotantoa tuetaan

Esim.	Tukien lkm	Tuet yht.	Vuosi
	3 (+7)	\$ 1,8 mrd.	2008
	63	\$ 2,8 mrd	2008
	3 (+6)	\$ 4,0 mrd.	2010
	30	\$ 14,4 mrd.	2010

Lähde: IISD-Global Subsidies Initiative; www.iisd.org/gsi.

Fossiilisten polttoaineiden käyttöä tuetaan

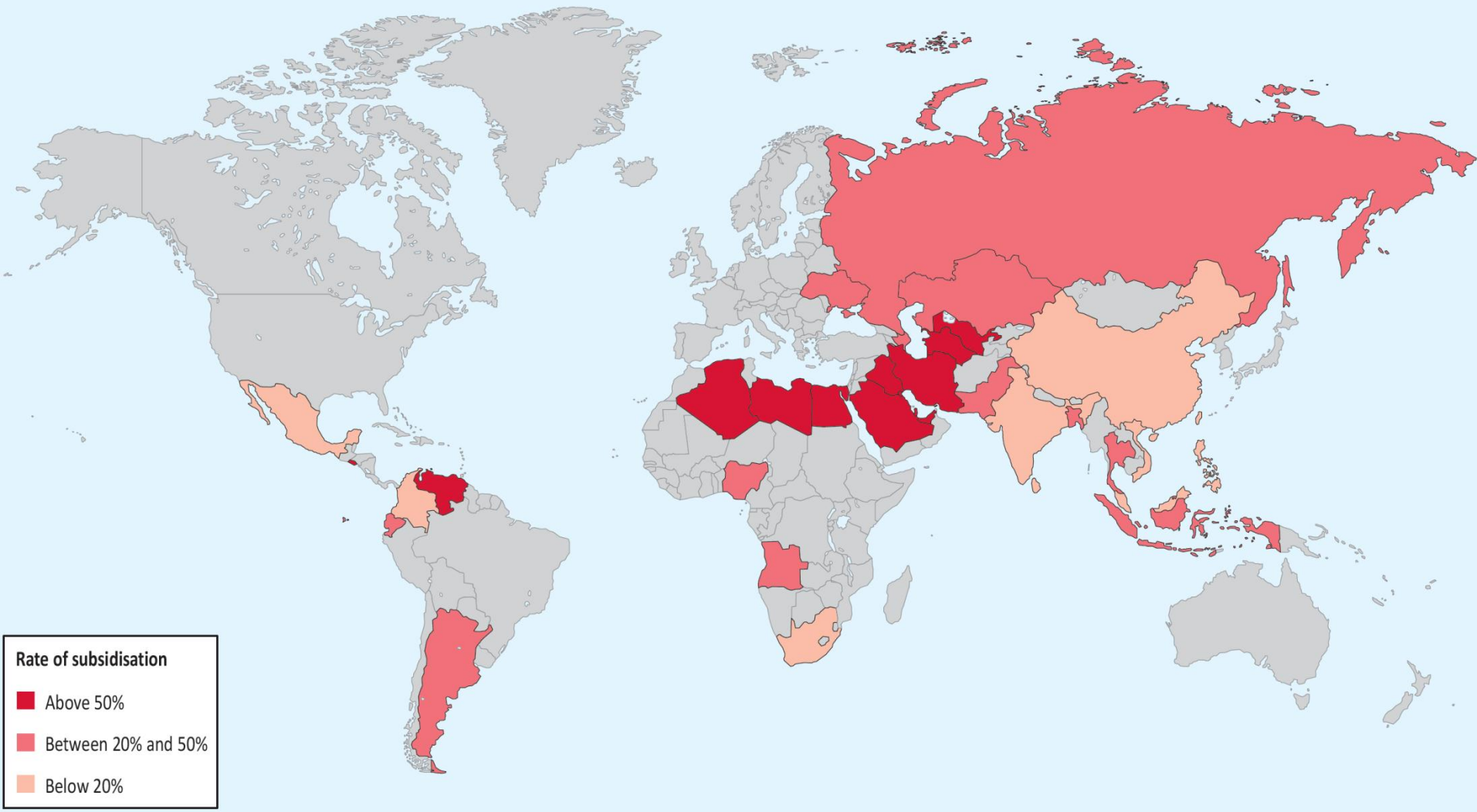
2007-2010, \$ mrd. (IEA:n arvio)

	2007	2008	2009	2010
Fossiiliset polttoaineet (kulutustuet)	342	554	300	409
Öljy	186	285	122	193
Maakaasu	74	135	85	91
Kivihiili	0	4	5	3
Sähkö (fossiilisilla polttoaineilla tuotettu)	81	130	88	122
Uusiutuva energia	39	44	60	66
Biopolttoaineet	13	18	21	22
Sähkö	26	26	39	44

Lähde: IEA, 2011.

Fossiilisten polttoaineiden kulutustuet (% , 2010)

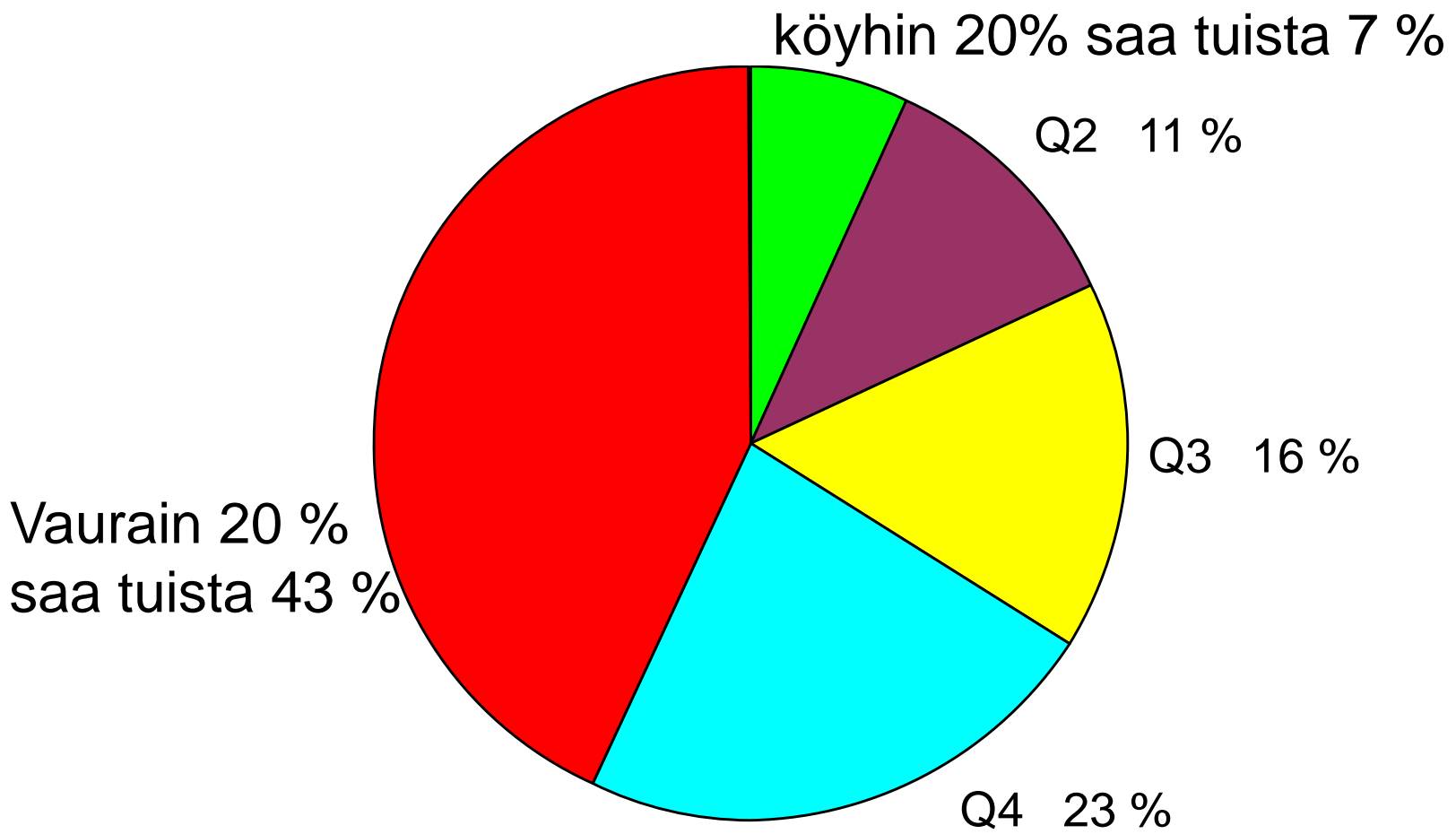
IEA, 2011.

Polttoainetuista hyötyvät rikkaat

tukien kohdentuminen tuloluokittain 33 maassa

Lähde: IEA, 2011.

Tukien tavoitteet ja suunnittelu

- Tuen taustalla hyvä aikomus
  - ruuan tuotanto (EU:n maataloustuet)
  - energiaturvallisuus/omavaraisuus (turve, hiili)
  - teknologia- ja teollisuustuet (uusiutuva energia)
  - kilpailukyky (energiaverotuet)
  - sosiaaliset perusteet, köyhyyden poistaminen (ruoka, vesi, polttoaineet, sähkö)
  - ilmastonmuutoksen torjunta (biopolttoaineet & uusiutuvat)
  - ympäristöperusteet
- Tavoitteet voivat vanhentua (ruuan & energian omavaraisuus)
- Asetetut tavoitteet voivat poiketa todellisista vaikutuksista (biopolttoaineet)
- Tuki voi olla väärä instrumentti tai huonosti suunniteltu
- Tuen ympäristövaikutuksia ei osata ennakoida
- Tuki hidastaa/estää rakennemuutosta

Kartoittamalla ja arvioimalla löydetään tuista ne hyvät

- relevantit, hyvin kohdennetut, tehokkaat, tavoitteet saavuttavat, vaikuttavat, pienet ympäristöhaitat

pahat

- epärelevantit, rahaa tuhlaavat, suuret ympäristöhaitat

rumat

- huonosti suunnitellut – esim. tehottomat, huonosti kohdennetut, ympäristöhaitat mahdollisia

Laaditaan tiekartta haitallisten tukien poistolle

Miten eroon haitallisista tuista?

Aikataulu

Hidas

Nopea

€ \$ £ ¥ ?

Kyllä

Ei

Korvaa €, €, €, €...	Lunasta €
Kur(j)ista €, €, €, €...	Leikkaa ~~€~~

Yleishuomioita kirjallisuudesta

- Energia, liikenne ja maatalous (+kalastus)
- Veroasteen ja haitallisten tukien välinen korrelaatio → korkean veroasteen maissa enemmän tukia
- Kansainväliset vertailut hankalia
  - SE päästöoikeuksien ilmaisjako ei mukana
  - DE EU:n maataloustuet ei mukana
- Tukien ympäristövaikutukset usein arvioimatta
- Tukia tarkasteltava yhdessä muiden politiikkatoimien kanssa

4. OECD/EU –arviointikehikko: Miten eroon haitallisista tuista? (*)

- I. Tukien kartoitus
- II. Tukien ympäristövaikutusten arviointi
- III. Laajempi vaikutusarviointi
- IV. Muutosmahdollisuuksien arviointi

➤ **Tahtotila ja poliittinen päätös!**

(*) EU study (2010): Environmentally Harmful Subsidies:
Identification and Assessments

I. Tuen kartoittaminen	II. Arviointityökalun soveltaminen	III. Laajempi arviointi	IV. Muutosmahdollisuuksien tarkastelu
<ol style="list-style-type: none"> 1. Onko tuki olemassa? 2. Vaikuttaako tuki ympäristöön? 3. Mikä on tuen rooli ko. politiikkalohkolla? 4. Onko tuki taloudellisesti ja sosiaalisesti tärkeä? 5. Onko tuen poistamiselle ylitsepääsemättömiä esteitä? 6. Onko dataa?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Johtaako tukitaso ja -ehdot tuotannon kasvuun? 2. Rajoitetaanko ympäristöhaittaa muilla politiikka-toimilla? 3. Onko ympäristöystävällisempiä vaihtoehtoja tarjolla tai kehitteillä?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mitkä ovat tuen tavoitteet? 2. Saavutetaanko asetetut tavoitteet? 3. Onko tuki kustannustehokas? 4. Mitkä ovat tuen taloudelliset, sosiaaliset ym. vaikutukset? 5. Mikä on tuen vaikuttavuus pitkällä aikavälillä?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mitä muutoksia voidaan tehdä? 2. Eri vaihtoehtojen kustannukset ja hyödyt? 3. Muutoksen mahdolliset häviäjät? Voiko kompensoida? 4. Muutoksen onnistumiseen vaikuttavat tekijät

Poistuuko ympäristöhaitta jos tuki poistuu?

1. Johtaako tukitaso ja –ehdot tuotannon kasvuun?

Ei →

↓ **Kyllä**

2. Rajoitetaanko ympäristöhaittaa muilla politiikkatoimilla?

Kyllä →

↓ **Ei**

3. Onko ympäristöystävällisempiä vaihtoehtoja tarjolla tai kehitteillä?

Ei →

↓ **Kyllä**

Tuen poisto ei todennäköisesti vähennä ympäristöhaittaa tai -rasitusta

➤ Tuen poistaminen todennäköisesti pienentää ympäristörasitusta

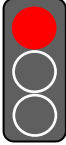

Potentiaalisesti haitallisten tukien kartoitus

- 1. Suomessa tehty systemaattinen kartoitus ja arviointi
- Mukana kaikki tuet
  - myös EU-tuet joiden poistamisesta Suomi ei voi yksin päättää
  - myös yhteiskunnallisesti merkittävät tuet joilla epäsuora ympäristövaikutus
- Verotuet, suorat budjettituet jne.
- Tiedot vuosilta 2009 - 2012
- Potentiaalisesti haitallisia tukia energia-, liikenne- ja maataloussektoreilla
- Verotuet dominoivat energia- ja liikennesektoreilla

Energiatukia

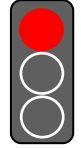

1. Energiaintensiivisen teollisuuden veroleikkuri
  2. Teollisuuden ja kasvihuoneiden alempi sähköverokanta (veroluokka II)
  3. Turpeen alempi verokanta
  4. Päästöoikeuksien ilmaisjako EU:n päästökaupassa
  5. Maatalouden energiaveron palautus
- Yhteensä n. 900 milj. €

Liikennesektorin tukia

1. Dieselpolttoaineen normia alempi verokanta
2. Työkoneiden kevyen polttoaineen normia alempi verokanta
3. Kilometrikorvaus (ylikompensaatio)
4. Pysäköintietu?
5. Työmatkavähennys?
6. Työnantajan tarjoama autoetu?
7. Muuttotavarana tuotujen autojen veron alennus
8. Matkailuautojen verotuet
  - Yhteensä > 2 mrd.

Tulosten pohdintaa ja johtopäätöksiä

- Ulkoisvaikutukset, määräykset ym. piilotuet?
- EU:n päästökauppajärjestelmä: täysi huutokauppa 2027 → hinnoittelu osittaista
- Ei juuri ympäristön kannalta haitallisia suorita tukia
- Tuet pääosin verotukia, joiden määrän ja vaikutusten arviointi usein vaikeaa
- Joitain potentiaalisesti haitallisia tukia voitaisiin poistaa kansallisella tasolla
- Muutokset suurimpiin tukiin (energia, liikenne ja maatalous) tulisi tehdä EU- tai globaalitasolla

Tulosten pohdintaa ja johtopäätöksiä (2)

- Ympäristönäkökulma on loppujen lopuksi kapea, tuen poistamisella saavutetut taloudelliset ja sosiaaliset hyödyt ylittävät usein ympäristöhyödyt
- Tuki voi olla valtion kannalta huonoa rahankäyttöä vaikkei se ole ympäristölle haitallinen
- Huonoista tuista vapautuvat varat voitaisiin ohjata muihin prioriteetteihin
- Myös ”vihreät” tuet voivat olla huonosti kohdistettuja, kustannustehottomia ja aiheuttaa markkinahäiriöitä